

GAZTEON OSASUNAGATIK PREKARIETATEAREKIN AMAITU

Lan Osasunaren Nazioarteko Eguna baliatuz, apirilak 28, gazteok pairatzen dugun prekarietatea eta honek gure ongizatean dituen ondorio latzak salatu nahi izan ditugu Euskadiko Gazteriaren Kontseiluko (EGK) enplegu eta gazteria lan taldean batutako hainbat gazte elkarte, kolektibo eta sindikatuok; eta, bereziki, azken hilabeteotan onartu zen Mutuen legetik eratorrita gure lan osasunak izango dituen arriskuak azpimarratu.

Lan postuetan edo enpleguaren erruagatik sortutako osasun galera hauek isladatzeko hainbat datu ezagutarazi nahi izan dira, besteak beste, **gazteek 2013an zehar izandako lan istripuak Euskadin: 7.287 arin, 27 larri eta heriotza sortu duten 4¹**, azken hauek, zorionez, urtez-urte jaisteko joera dutenak. Dena den, datu hauetatik kanpo geratzen dira gazte asko, kontraturik gabe, langabezian, enplegu bilaketan edo aitorturik gabeko lanetan daudelarik pairatzen dituztelako istripuak edo egoera hauekin loturiko gaixotasunak. Izan ere, istripu eta lanpostuetan sortutako gaixotasunez harago doa prekarietatea eta lan osasunaren arteko lotura: **gazteontzat enplegua sustatzeko aitzakiarekin eta langabezia eta gizarte bazterketaren mehatxupean, erizaindegira zuzenean bidaltzen gaituzten lan baldintzak onartzera behartzen gaituzte.**

_Prekarietaterako formazioa: hezkuntza sistemaren azken erreformen eskutik, bai derrigorrezko hezkuntzan bai goi mailakoan ere, hezkuntza beraren privatizazio eta intentsifikazioaren bideak leundu dira, lanean hasi baino lehen prekarietatera ohitzen joan gaitezen. Haatik, lan istripuen errealitatea ikastetxeetara gerturatzen dituzten proiektuak ez dira ikasle guztiengana heltzen gehienetan.

_Osasuna eta lan osasunaren privatizazioa: Mutuek berezkoak dituzten lan istripu eta gaixotasunen eskuduntzaz gain, azken erreformarekin batera langileen gaixotasun arruntan kudeaketaren eskuduntza jaso dute, eta honek, osasun publikoaren deskapitalizazio bat suposatu dezake. Izan ere, epe ertain batean osasun zerbitzuen eskala bikoitz batera heldu gaitzezkeelako, non lanik gabe dauden pertsonak bigarren mailako asistentzia bat izango duten deskapitalizazio honen bitartez osasun publikoa errekurtsorik gabe geratzekotan. Eta honek, gazteon langabezia tasa altuak eta gazteontzat erabiltzen diren kontratazio formula bereziak aintzat hartuta, gazteriarengan eragin zuzena izango du; lana topatzen dutenean mutuek haiekiko eragingo duten presioaz gain.

_Lan ezegonkortasuna: langabezian egoteko aukera gehiago izateaz gain², lanean jarraikortasun eta etorkizun imajinaezina izateaz gain, eskumen eta erantzukizunak nahi bezala aldatzeaz gain edo egin beharreko lanak eskatzen duena baino hezkuntza maila altuagoa eskatzeaz gain, ezegonkortasun honek gure etorkizunerako planak egitean eta gure bizi proiektuan erabakitzeke eragin zuzena du. Ziurgabetasun honek antsietatea sortzen du, eta horren ondorio diren hainbat gaixotasun.

¹ Gazteriaren Euskal Behatokia (manifestua idazterakoan ez zegoen datu berriagorik)

² Eustat, 2011.

_Malgutasuna eta behartutako mugikortasuna: gazte garenok familia-ardurarik ez daukagula argudiatuta (benetakoa ez den aitzakia), ordutegi malgutasuna eta mugikortasun geografiko handiagoa ezartzen dizkigute. Eta honek eragin latzak ditu, azken finean, gure garapen pertsonala eta bizi proiektuak mugatzen dituen enplegu bati lotuta bizitzera behartzen gaituelako

_Ez-ohiko kontratazio-formula eta ekonomia ezkutura bideratu: lan merkatuan sartzeko aitzakiarekin beka, praktika ez-laboralak, praktika eta formazio kontratuak, ordutegi gabeko *free lance-ak...* eta beste ez-ohiko hainbat kontratazio formula ezartzen dizkigute, dagoeneko hauek eskubide sozioekonomikoak edo enplegu duin bat lortzeko bidea ere ez direnak. Aitzitik, formula hauekin gure ezegonkortasuna areagotzen da eta istripu zein lan gaixotasunak askotan ez dira zenbatzen.

_Eginbehar gehiago eskubide gutxien dauzkagunontzat: askotan gazteen langabeziari irtenbide emateko Ekintzailletza eta Autoenplegua indar gehiegiz sustatzen dira. Hala ere, formula hauek gazteoi, inolako eskubideren truke, aurre-inbertsio handiak eskatzen dizkigute eta, gorabehera ekonomikoen aurrean egoera zaurgarri batean uzten gaituzte. Bitartean, administrazioek 'ekintzailletza espiritua sustatzean' oinarritzen dituzte haien politika publikoak, gazteon langabezia eta prekariedade soilik geure esku egongo balira bezala.

_Gero eta eskubide urratuagoak: azken lan erreformak bereziki latzak izan dira lan osasunari dagokionean, bai *baja* kasuan langileak kaleratzeko ematen dituen erraztasunengatik, bai eta gaixotasun arruntetan mutuei emandako eskumenengatik, lanera gaixo eta sasoi txarrean joatera bultzatuko gaituena, gure osasuna kaltetuz eta istripu arriskuak areagotuz.

Lan baldintza gogor eta txarren onartzea dela eta, lan erritmo gogorrek direla eta, eta pairatzen dugun prekariedadearen ondorioz, pertsona gazte batek lan-istripu bat izateko dituen aukerak helduek dituztenak bikoizten dituzte³, eta enpleguak, gizartearen parte izan eta gure buruaz jabetzeko bide bat izan ezean, gero eta modu larriagoan **isolamendua eta esplotazioa bultzatzen ditu. Gaur egun, lanak edo bere gabeziak gaixotasuna eta heriotza sortzen dute gazteongan, bai gaixotasun biologikoengatik (bihotzekoak, giharretakoak, sabelekoak...), bai gaixotasun psiko-sozialengatik (antsietatea, estresa, menpekotasunak, depresioa...). Eta **hau guztia larriagoa izango da azken lan erreformen eta Mutua Legearen ondorioz etorriko den prekariedade latzarekin**, zeinek ezegonkortasuna, segurtasun falta, babes eza, kaleratua izateko beldurra, malgutasuna eta ahultasuna areagotuko dituen.**

Honegatik guztiagatik, gure lan baldintzak eta lan osasuna hobetze aldera, eta baita **gazteon duintasun sozio-ekonomikoaren oinarriak ezartzeko bidean** ere, honakoa aldarrikatu nahi dugu:

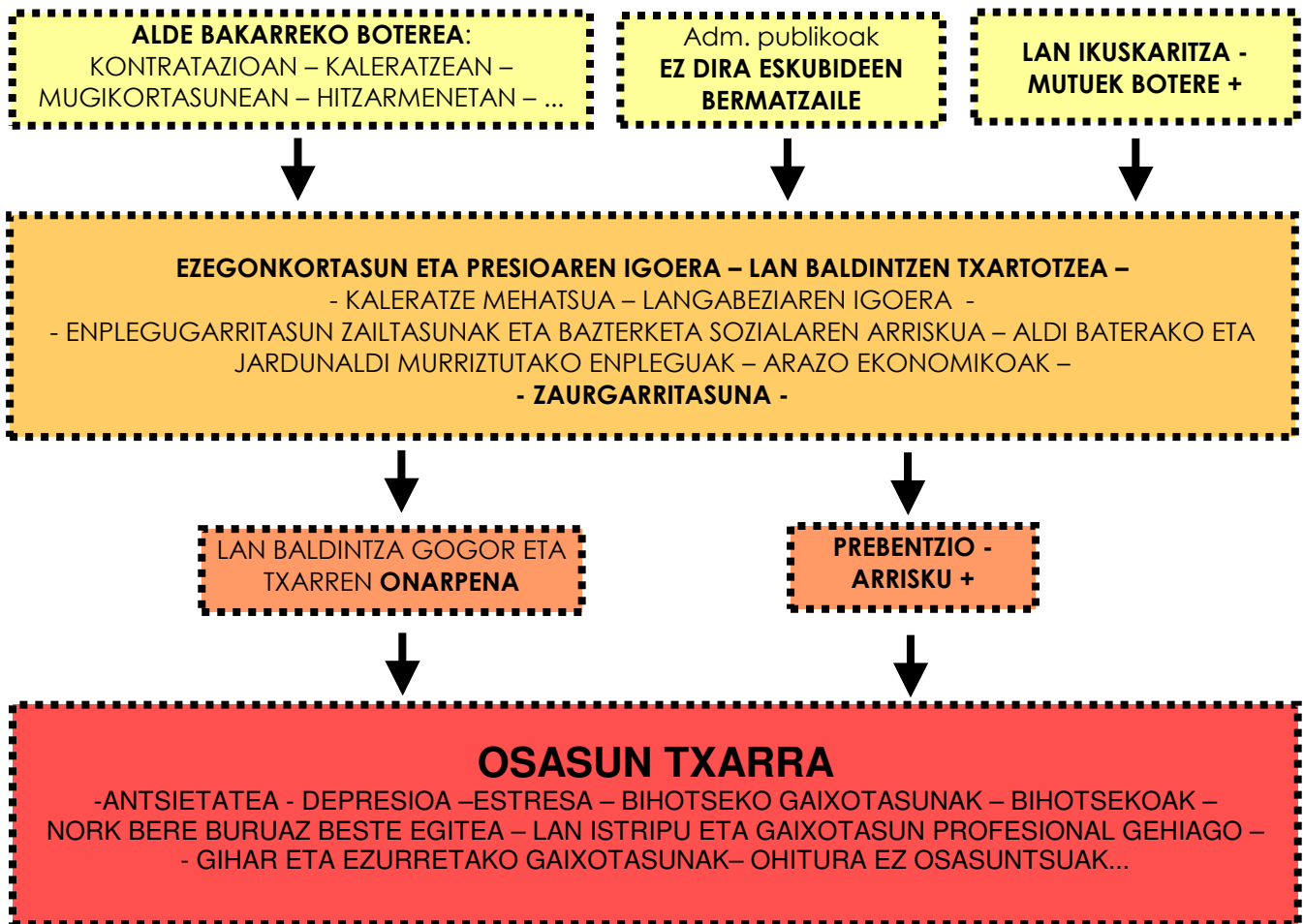
- **Osasuna eskubide bat izatea, eta ekonomia irizpideen menpe ez egotea.**
- **Eskubide osoko pertsonak gisa aintzat har gaitzate**la, gure eskubideak dugun lan egoerarekin loturarik izan gabe. Prekariedadea eta lan karga handiak onartzera garamatzen beldurraren politikarekin bukatu behar da, azken lan erreformak atzera botaz.
- **Lan osasuna eta lan arriskuen prebentzioa lortu beharreko helburu bat izan dadila, ez bete beharreko paper bat**, beharrezkoak diren ikuskaritzak eginez eta erantzukizunak eskatuz. Lan osasun eta segurtasunaren arduradun diren Lan Agintaritza, Lan Ikuskaritza eta Osalanek bete behar dute eginbehar hau.
- **Aberastasuna eta lana banatu daitezela**, pertsonak kapitala lortzeko erreminta gisa erabiltzen gaituen eredutik aldentuz.
- **Zaintza lanak aintzat hartu daitezela eta lan produktiboarekin berdindu daitezela.**
- **Zergak gizarte inbertsioan erabili daitezela** (gaizki deituriko gizarte gastua), pertsonen ongizatea gure lehentasunen bihotz bihotzean jarritz.
- **Gazteon eta gizartearen parte hartzea eta antolaketa bermatu dadila.**

³ Osalan 2008.

GURE OSASUNA ETA GURE ESKUBIDEEN ALDE MOBILIZATU GAITEZEN!

PREKARIETATEA ETA OSASUNA KONTRAESANAK DIRA

Sinatzaleak: Euskadiko Gazteriaren Kontseilua, Kale Dor Kayiko hijito elkarte, Ekintza Katoliko Orokorra (EKO-ACG), Juventudes Socialistas de Euskadi (JSE-EGAZ), Juventud Obrera Cristiana (JOC), Ernai, Gazte Komunistak, Meatzaldea bizirik ekologista taldea, Berri Otxoak, Córdoba-ko Gazteriaren Kontseilua, Bilboko Pastoral Obrera eta CCOO sindikatua, ESK sindikatua, ELA sindikatua eta LAB sindikatua.

